

Kulturell bildning i folkhögskolans regi

Deltagare och lärare på estetiska profilkurser

Sanna Levelius & Erik Nylander

I rapporten medverkar också Henrik Furst

Syftet med utvärderingen

Att utvärdera de estetiska profilkurserna utifrån kulturpolitiska mål och syftet med stödet till folkbildningen.
(Uppdrag från Folkbildningsrådet)

Likheter i kulturpolitiken och syftet med statens stöd till folkbildningen

Kulturpolitiken ska:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse

Folkbildningen ska:

- bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Följer deltagares väg till och från folkhögskolan

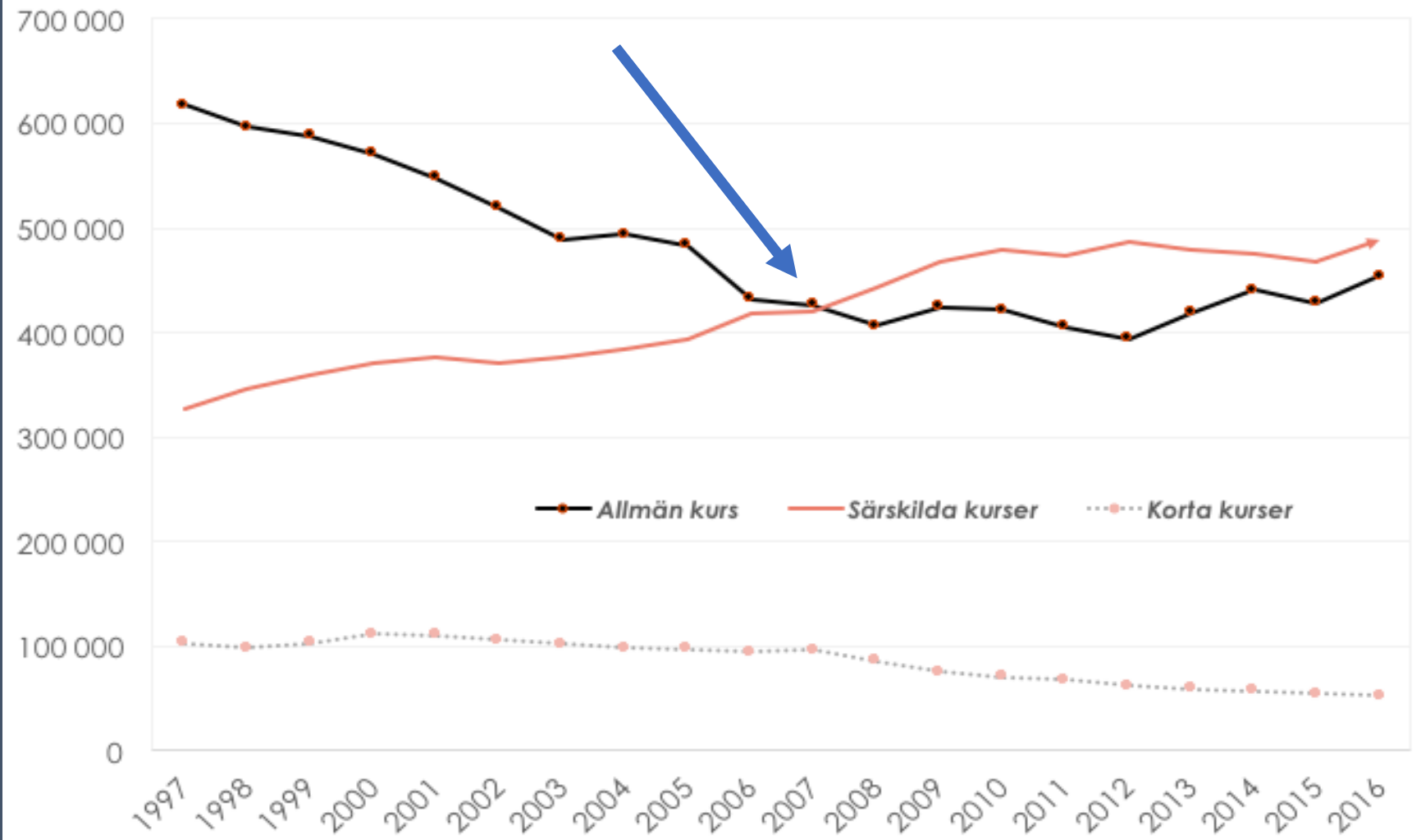
- Deltagarnas väg till folkhögskolan
- Lärarna och deltagarnas tid på folkhögskola
- Vad händer efter tiden på folkhögskola

Material

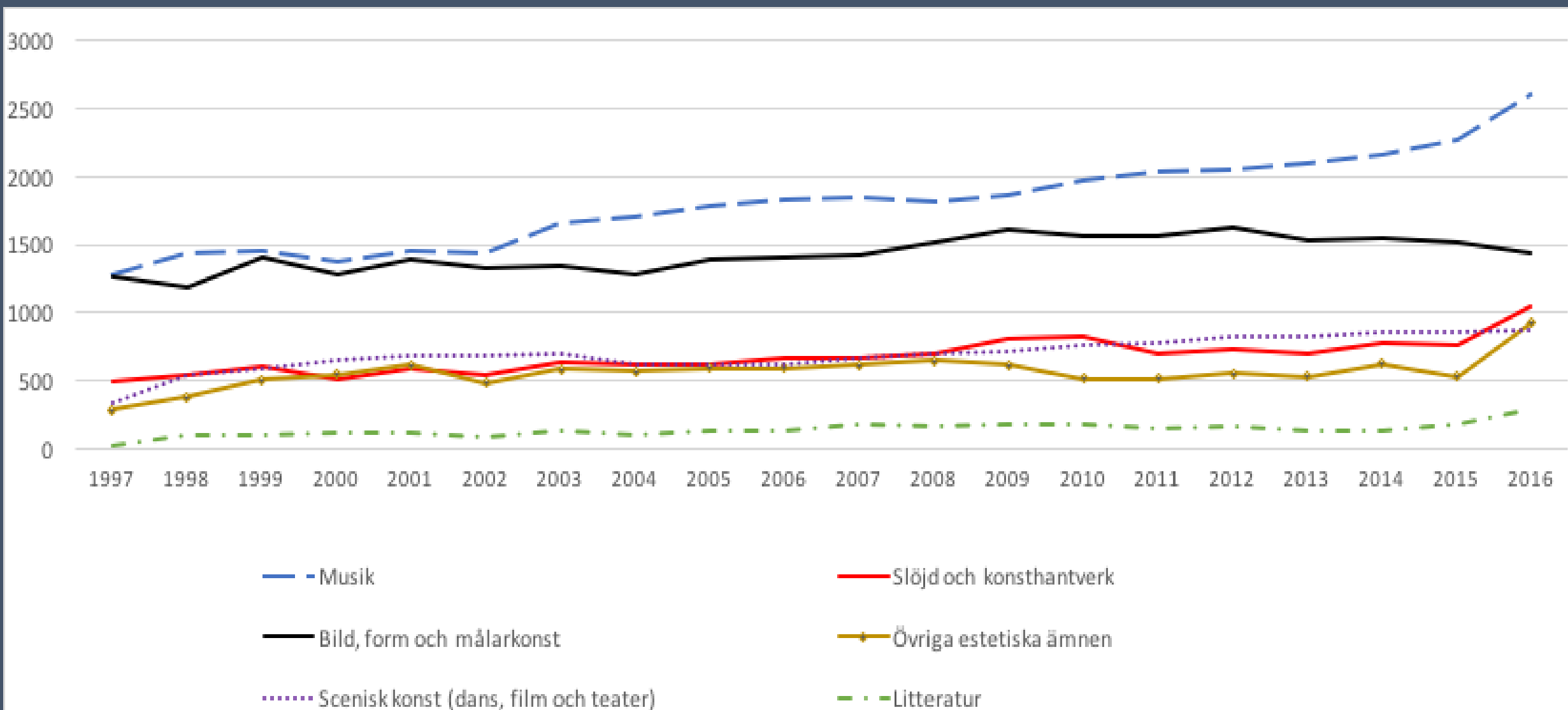
- En databas över åren 2005-2010 med över 24 000 deltagare. Databasen skapades utifrån flera SCB-databaser.
- En webbenkät till landets dryga 700 lärare på estetiska profilkurser. Enkäten besvarades av mer än hälften av de tillfrågade.
- Besök på flera folkhögskolors estetiska profilkurser. Totalt 43 intervjuer med 83 personer.

Hur ser deltagandet ut i folkhögskolorna efter kurstyp?

Figur. 1 Folkhögskolans kursutbud. Antal deltagarveckor per kurstyp 1997-2016

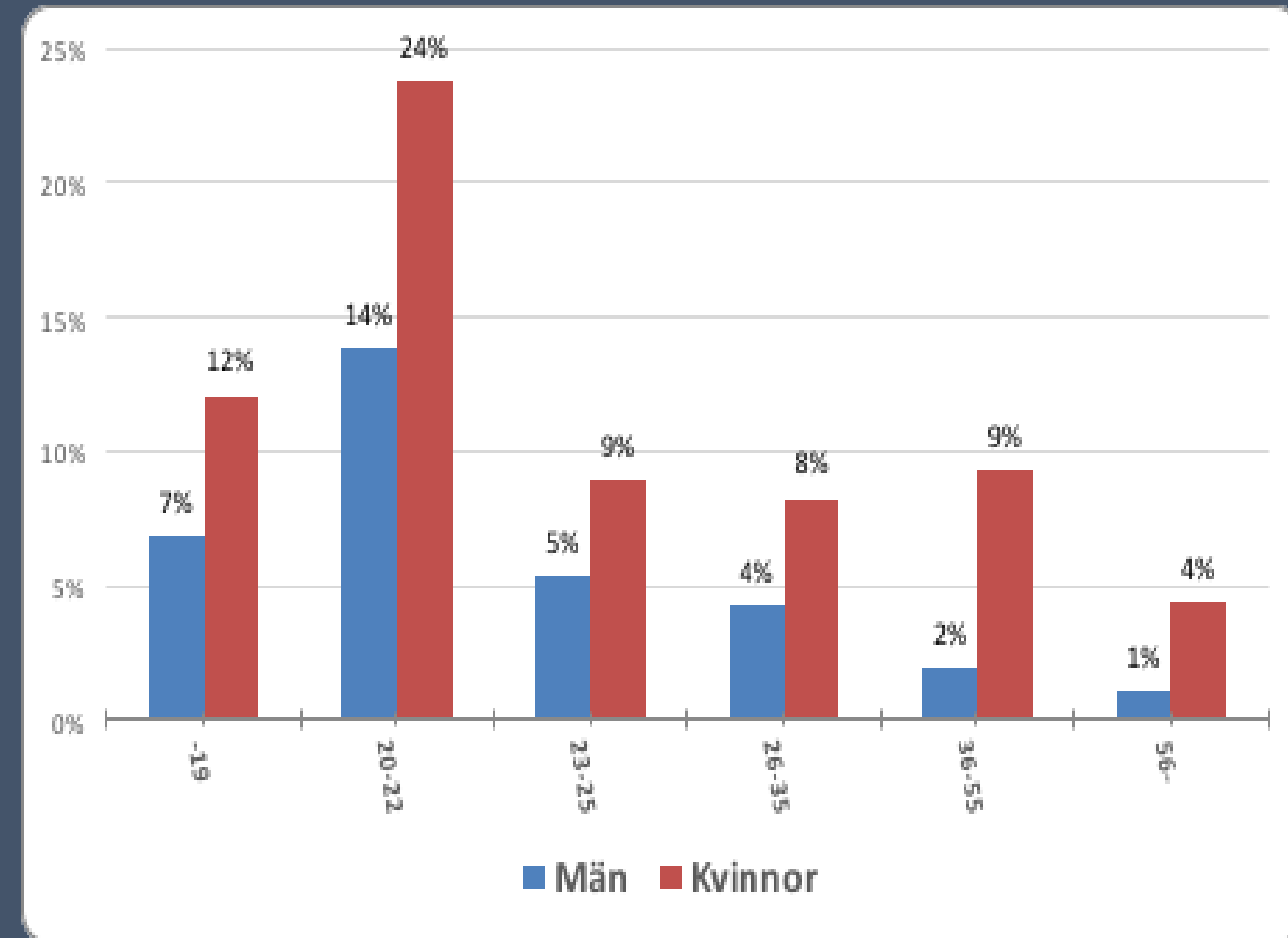
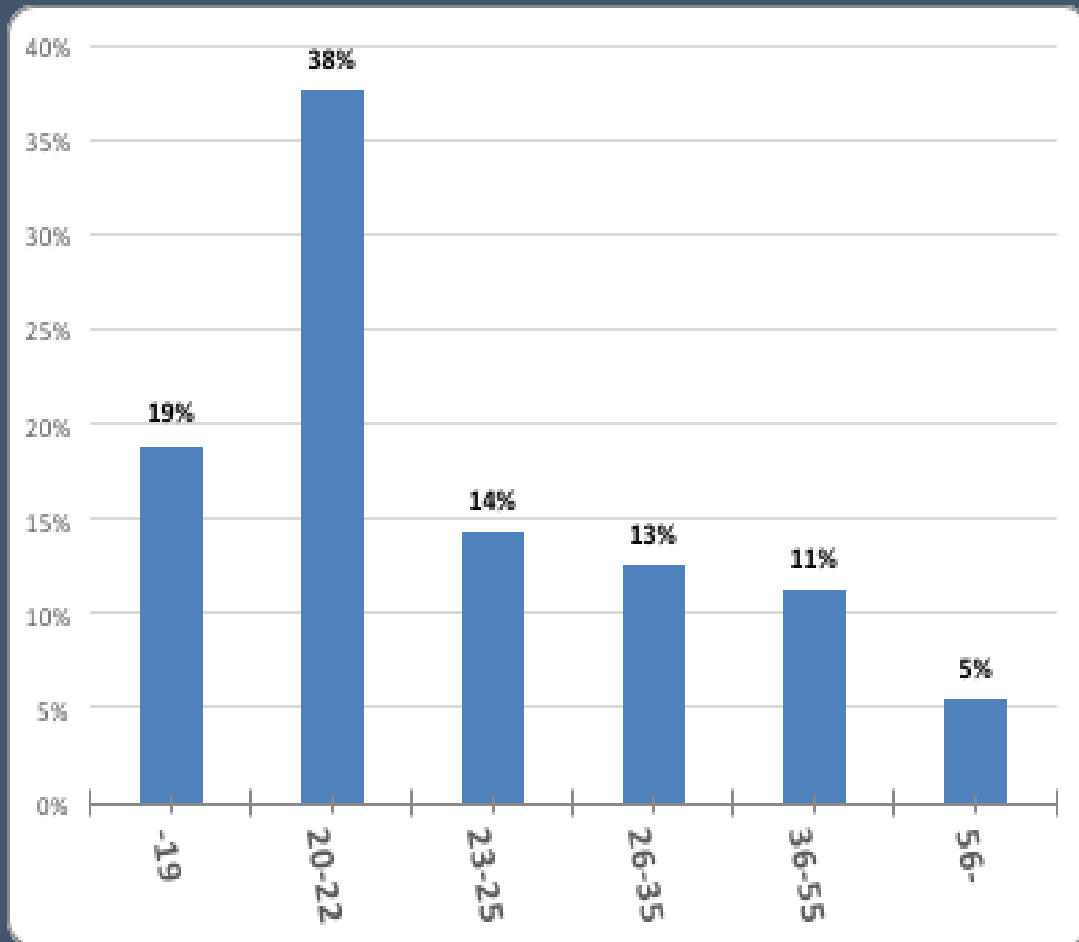
Hur ser utvecklingen och relationen ut mellan de olika estetiska ämnena?

Deltagarnas väg till folkhögskolan

Vilka deltar? Köns- och åldersfördelning 2005-2010

Databas: Verksamhetsstatistik 2005-2010

“Förvärvade” utbildningsresurser

- 30 procent av deltagarna har läst estetiska gymnasieprogram, 33 procent från samhällsvetar-, ekonomi- och naturvetarprogram och cirka 20 procent från yrkesinriktade program.
- 27 procent av deltagarna har läst på högskola före folkhögskolestudierna.

“Ärvda utbildningsresurser”: Estetiska kursprofiler efter högsta registrerade utbildningsnivå på biologiska föräldrar

	Eftergymnasial utbildning 3 år eller mer	Gymnasial utbildning max 2-år	Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år	Gymnasial utbildning 3 år	Forskarutbildning	Förgymnasial utbildning kortare än 9 år	Förgymnasial utbildning 9 år	Föräldrar ej folkbokförda 2015	Totalt
Bild, form och målar Konst	28%	19%	16%	11%	2%	3%	3%	19%	100%
Litteratur	39%	10%	15%	5%	5%	1%	1%	23%	100%
Musik	41%	12%	16%	9%	4%	2%	2%	14%	100%
Scenisk konst (dans, film och teater)	37%	17%	19%	12%	3%	1%	2%	8%	100%
Slöjd och konsthantverk	23%	19%	14%	10%	2%	5%	3%	25%	100%
Övriga estetiska ämnen	30%	17%	15%	10%	3%	3%	2%	20%	100%
Totalt	33%	16%	16%	10%	3%	3%	2%	17%	100%

Lärarna och deltagarnas tid på folkhögskola

Lärarkårens demografiska karaktär

- Bland de estetlärare som besvarat enkäten är majoriteten kvinnor (56 procent).
- Geografiskt sett uppger **hälften av lärarna** att de vuxit upp i mindre tätorter och en fjärdedel på landsbygden. Resterande fjärdedel har vuxit upp i storstäder.
- Svaren visar också att en överväldigande majoritet av lärarna på estetisk kurs huvudsakligen vuxit upp i Sverige (94 procent). Av de lärare som uppger sig ha växt upp utanför Sverige dominerar andra europeiska länder (5 procent). Mycket få har vuxit upp i länder *utanför Europa* (>1 procent).

Lärarkåren och konsten

- 75% av de lärare som svarade på enkäten är konstnärligt verksamma utanför sin tjänst på folkhögskola. Medan en av tio ser sin konstnärliga verksamhet mer som ett fritidsintresse eller hobby
- 89% av lärarna har läst en konstnärlig utbildning. 75% har läst didaktik/pedagogik.

Lärares samspel med deltagare

“Ja, men det är fantastiskt! Att få möta människor i den åldern som är på väg någonstans. De håller på att definiera ”Vem är jag?”. De kommer egentligen hit med en jättestor fråga som egentligen kan formuleras på olika sätt, men när jag hör dem så säger de egentligen: ”Duger jag?”

Och jag får glädjen att säga ”ja, du duger”. För det finns så många plan man kan svara på. Och utifrån ett plan, där de duger, kan man gå vidare och få dem att duga på fler plan. Med den utgångspunkten. ”

Vad händer efter folkhögskolan?

Övergången till högskolan: Hur många läser vidare?

Kursprofiler	I högskolestudier (%)	Ej i högskolestudier (%)
Musik	69%	31%
Bildkonst	51%	49%
Slöjd och hantverk	43%	57%
Sceniska konstarter	66%	34%
Övriga estetiska	55%	45%
Litteratur	66%	34%
Totalt	59%	41%

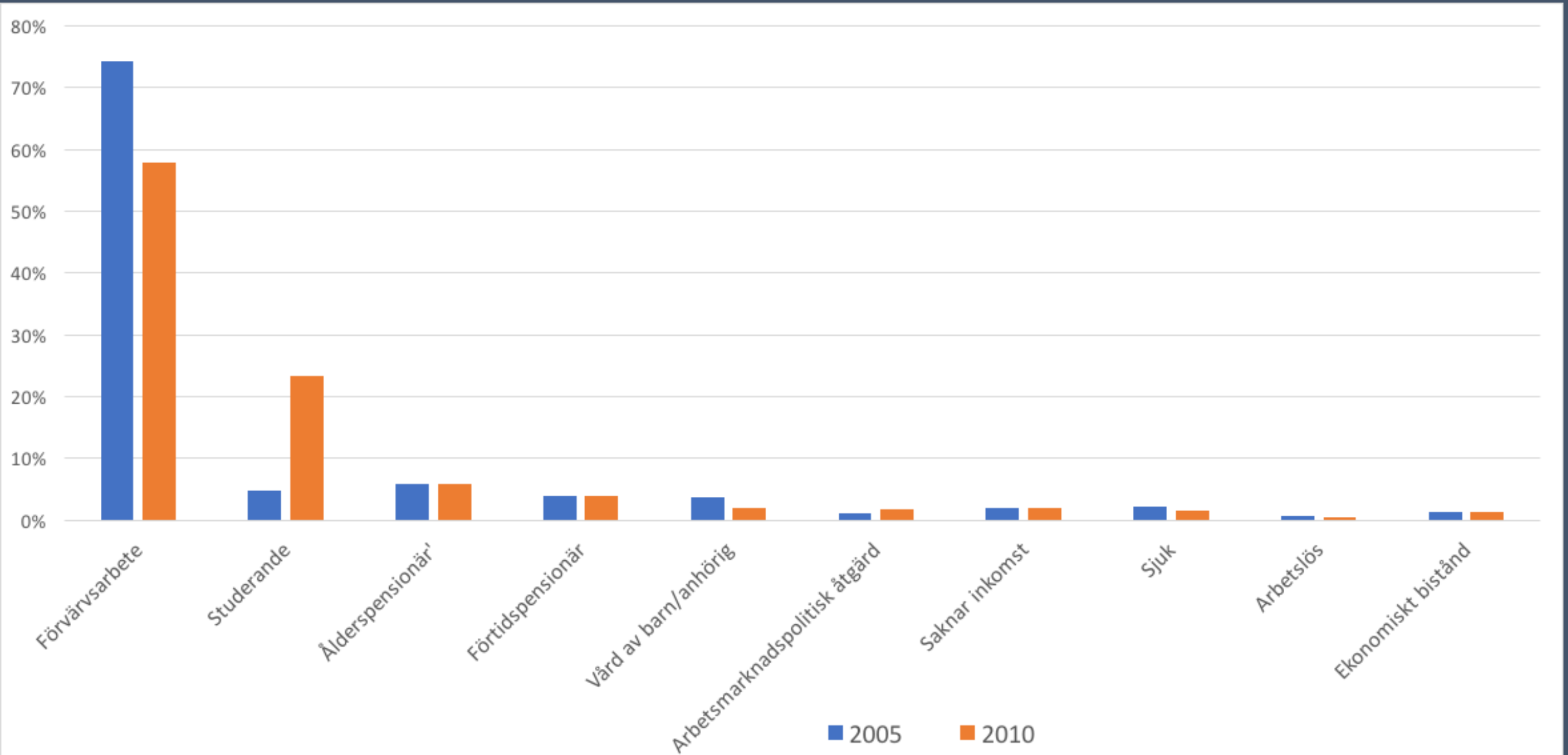
Deltagare 2005-2010 i högskolestudier t.o.m 2017

Kursprofil	Huvudsaklig inriktning på högskolan	Antal	Andel
Musik	Humaniora och konst	1857	36%
Musik	Pedagogik och lärarutbildning	1372	27%
Musik	Samhällsvetenskap, juridik mm	593	12%
Musik	Hälso- och sjukvård samt social omsorg	681	13%
Musik	Övriga högskolestudier	645	13%
Musik	Musik totalt	5148	100%
Bildkonst	Humaniora och konst	1538	44%
Bildkonst	Pedagogik och lärarutbildning	491	14%
Bildkonst	Samhällsvetenskap, juridik mm	523	15%
Bildkonst	Hälso- och sjukvård samt social omsorg	375	11%
Bildkonst	Övriga högskolestudier	537	16%
Bildkonst	Bildkonst totalt	3464	100%
Litteratur	Humaniora och konst	264	54%
Litteratur	Pedagogik och lärarutbildning	34	7%
Litteratur	Samhällsvetenskap, juridik mm	125	26%
Litteratur	Hälso- och sjukvård samt social omsorg	41	8%
Litteratur	Övriga högskolestudier	25	5%
Litteratur	Litteratur totalt	489	100%

Övergång till arbetsmarknaden

- En central frågeställning för utvärderingen gällde andelen deltagare som utövade konstnärligt arbete efter folkhögskolestudierna.
- Ungefär en av tio före detta deltagare fångas i SCBs yrkeskategori “kultur, fritid, nöje” som i bred mening omfattar kulturarbete.
- Av de som var deltagare 2005, så hade ca. 50 procent etablerat sig på arbetsmarknaden 2008 och ca. 75 procent hade gjort så 2013.

Andel deltagare i folkhögskolornas estetiska profilkurser 2005 och 2010 efter huvudsaklig inkomstkälla år 2015

Kulturella utbildningsvägar

Många deltagare kommer från gymnasiets estetiska gymnasieprogram. Efter folkhögskolestudierna fortsätter många vidare till kurser inom kultur och humaniora.

Deltagare kan välja folkhögskola för att bryta upp eller göra *uppehåll* från hur man tidigare levt, att få möjlighet att vara i ett särskilt *kreativt sammanhang* eller att *uppnå ett framtida mål* med folkhögskolan som medel.

Kulturell bildning i folkhögskolans regi

I intervjuerna framkommer att deltagare lär sig *produktiva kunskaper*, som att skapa, spela eller skriva. De lär sig även *receptiva kunskaper*, som att lära sig se, lyssna och läsa.

Målet med de estetiska studierna verkar vara att medvetet överskrida fostran till en strikt "konstnärsroll". Istället handlar det om en kulturell bildning för att forma och utveckla deltagarnas egna estetiska omdömesförmåga.

Både bredd och spets inom de estetiska profilkurserna

De estetiska profilkurserna erbjuder både bredd och spets: både kurser som är introducerande och som erbjuder fördjupning inom särskilda uttryck.

Mot bakgrund av folkbildnings- och kulturpolitiken behövs en reflektion kring de sociala strukturer som omgärdar och skapar deltagar- och lärargrupperna.

Folkhögskolorna bör ha förutsättningar att skapa bredd i deltagargrupperna utifrån att de ibland erbjuder internat och finns både i stad och landsbygd.

Tack!

Ladda ned rapporten på FBRs hemsida:

<http://www.folkbildningsradet.se/>